

Školský vzdelávací program

ISCED 3A - gymnázium

Občianska náuka

I. P - III. T

Časová dotácia predmetu

Vzdelávací program z občianskej náuky pre I. P (prímu) a III. T (terciu) je spracovaný na základe štátneho vzdelávacieho programu s dotáciou 1 hodiny týždenne.

Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v spoločenskom prostredí. Vedie ich k poznávaniu spoločnosti, jej zloženia, zmien, pomáha im pochopiť sociálne vzťahy v spoločnosti. Umožňuje žiakom pochopiť proces fungovania občianskej spoločnosti. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

Ciele

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- získaní základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

Základné predmetové kompetencie (spôsobilosti)

Vyučovací predmet občianska náuka sa podieľa na rozvoji kľúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií:

Kognitívne kompetencie - žiak rozvíja kritické myslenie, ktoré predpokladá syntézu a komparáciu poznatkov; žiak je flexibilný, dokáže hľadať optimálne riešenia vzhľadom k situácii, v ktorej sa nachádza; žiak pozitívne a konštruktívne pristupuje k riešeniu problémov;

Komunikačné kompetencie - žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať verbálne a neverbálne a zároveň rozumie odbornej terminológii; žiak vie písomne i ústne vyjadriť získané poznatky a zručnosti, dokáže argumentovať, prezentovať svoje postoje a stanoviská; žiak má schopnosť využívať informačné technológie a vedieť vyhľadávať a sprostredkovať informácie iným;

Učebné kompetencie - žiak sa vie motivovať pre dosiahnutie cieľa, vie si odôvodniť svoje hodnotové postoje a buduje si celoživotné návyky; žiak má schopnosti získavať, triediť a systematicky využívať získané poznatky; žiak si vie organizovať čas, pozná životné priority, vie sa podľa nich aj riadiť a dodržiavať základné pravidlá; žiak vie pozitívne prijímať podnety z iného kultúrneho prostredia a zaujímať k nim hodnotové stanovisko;

Interpersonálne kompetencie - žiak má pozitívny vzťah k sebe a iným; vie objektívne zhodnotiť svoje prednosti a nedostatky a v každej situácii vie predvídať následky svojho konania; žiak rozvíja kompetenciu sebaovládania, motivácie konať s určitým zámerom, byť asertívnym, využívať empatiu ako prostriedok interpersonálnej komunikácie; žiak vie efektívne pracovať v kolektíve;

Postojové kompetencie - žiak sa zapája do školskej záujmovej a mimoškolskej činnosti; žiak vie využiť poznatky, skúsenosti a zručnosti z oblasti náuky o spoločnosti a iných predmetov so zameraním na humanitné vedy;

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

Vzdelávací štandard pre I. P

Obsahový štandard

Moja rodina

Poslanie a funkcie rodiny. Rodina. Funkcie rodiny

Vzťahy v rodine, roly členov rodiny. Spoločenské roly

Normy a pravidlá, práva a povinnosti členov rodiny

Práva a povinnosti rodičov. Práva a povinnosti detí

História mojej rodiny, zvyky a tradície

Rodostrom. Zvyky a tradície rodiny

Komunikácia v rodine

Verbálna komunikácia. Neverbálna komunikácia
Problémy rodinného života a ich riešenie
Zdravý spôsob života. Zdravý životný štýl
Voľný čas v mojej rodine. Voľný čas
Naši príbuzní, priatelia, susedia. Širšia rodina. Medziľudské vzťahy
Práca s dokumentmi a zákonmi. Dohovor o právach dieťaťa. Zákon o rodine
Moja škola
Trieda ako sociálna skupiny. Sociálna skupina
Sebapoznávanie, sebahodnotenie a hodnotenie žiakov triedy
Sebapoznávanie. Sebahodnotenie. Hodnotenie iných
Sociálne vzťahy v našej triede. Osobnosť. Spolupráca. Pravidlá spolupráce v triede
Práva a povinnosti žiakov v triede - triedna samospráva
Práva a povinnosti žiakov v škole – školská samospráva
Mimovyučovacia a mimoškolská činnosť
Naša škola
História a súčasnosť školy. Symboly školy (logo, hymna)
Naša pani učiteľka, pán učiteľ
Typológia osobnosti učiteľov a ich pracovný štýl
Vzdelávanie ako hodnota
Čím by som chcela, chcel byť. Povolanie. Zamestnanie. Rodinné tradície v povolaniach
Školský systém v Slovenskej republike
Typy a stupne škôl. Povinná školská dochádzka
Školský systém v Európe
Typy a stupne škôl vo vybraných štátoch EÚ (kritériá výberu: projekt Comenius)
Život žiaka základnej školy u nás – v zahraničí, na dedine a v meste
Režim dňa. Výchova, vyučovanie. Voľnočasové aktivity
Škola budúcnosti

Výkonový štandard

Žiak:

Vie vysvetliť poslanie a funkcie rodiny, svoje miesto v rodine.
Pozná pravidlá v rodine, vie ich objasniť na príklade svojej rodiny.
Vie vysvetliť práva a povinnosti členov rodiny.
Na príkladoch vie uviesť fungovanie vzťahov v širšej rodine.
Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby využívania voľného času v rodine.
Vie pomenovať tri základné roly v triede.
Vie rozlíšiť kladné i záporné vlastnosti seba i svojich spolužiakov.
Aktívne sa podieľa na tvorbe pravidiel v triede a v škole a riadi sa nimi.
Zapája sa do práce v záujmových útvaroch školy a do mimoškolských aktivít.
Uvedomuje si význam hodnôt, týkajúcich sa rodiny a školy vo svojom živote.
Vie získavať informácie o školskom systéme v SR a EÚ.

Vzdelávací štandard pre III. T

Obsahový štandard

Sociálne vzťahy v spoločnosti

Spoločnosť a jej zloženie. Makrosociálne skupiny. Sociálne zmeny v spoločnosti, ich príčiny. Priradený pohyb obyvateľstva a migrácia (príčiny, prejavy, dôsledky). Štruktúra obyvateľstva podľa rás, náboženstiev, národov, jazykov. Multikulturalizmus. Sociálne a politické napätie v spoločnosti a ich riešenie. Príčiny a dôsledky vojen. Diktátorské režimy. Terorizmus, jeho príčiny, dôsledky a vplyv na spoločnosť.

Občiansky život ako proces formovania demokracie

Občan a občianstvo. Proces formovania občianskej spoločnosti. Historický pohľad na občiansku spoločnosť, občianstvo. Občan, občianska spoločnosť a štát. Vznik štátu, vzťahy občan a štát, právny štát.

Demokracia a jej princípy. Ľudské práva a slobody. Občianske práva a povinnosti.

Voľby, volebné právo, volebné princípy.

Občianska participácia. Priame aktivity žiakov v triede, škole a obci (triedna a školská samospráva). Tvorba pravidiel (triedny a školský poriadok). Participácia na živote v obci (obecná samospráva, obecné zastupiteľstvo).

Výkonový štandard

Žiak:

Pozná zloženie spoločnosti

Vie vysvetliť princíp sociálnych zmien a ich podmienenosť

Vie popísať štruktúru obyvateľstva

Uvedomuje si rozdiely v spoločnosti a z toho prameniace problémy

Vie popísať proces formovania občianskej spoločnosti

Pozná základné typy občianskych spoločností z pohľadu historického vývoja

Vie vymenovať základné ľudské práva a slobody

Vie rozlíšiť jednotlivé druhy volieb a volebné systémy

Participuje na aktivitách v triede, škole a v obci

Vie vyjadriť svoj názor a argumentovať

Rozširujúce učivo

Učivo predmetu Občianska náuka sa zhoduje so Štátnym vzdelávacím programom, neobsahuje rozširujúce učivo.

Prierezové témy/ medzipredmetové vzťahy

Občianska náuka patrí do vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť spolu s dejepisom a geografiou. Medzipredmetové vzťahy sa budú týkať hlavne týchto predmetov. Ďalšie medzipredmetové vzťahy budeme rozvíjať aj prostredníctvom IKT, ktoré sú aplikovateľné v rámci predmetu: využívanie programu Word, Excel, PowerPoint pri tvorbe textov a prezentácií.

Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Voľba vyučovacích metód, foriem a techník je v kompetencii učiteľa, hlavným kritériom výberu je miera efektivity plnenia vyučovacieho cieľa, pričom budeme vhodne využívať alternatívne, aktivizujúce a progresívne formy a metódy vyučovania: skupinová práca, formy sebahodnotenia, využívanie IKT. Vybrané metódy budú veku primerané a budú podporovať motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov.

Učebné zdroje

učebnice, odborná literatúra, náučné slovníky

Hodnotenie predmetu

Hodnotiť sa bude v zmysle Zásad hodnotenia a klasifikácie formou ústnych odpovedí a písomných testov.

Odporúčania pre vyučovanie/Zásady a odporúčania:

Vyučovanie Občianskej náuky vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie a spôsobilosti, ktoré im poskytnú aktívnejší prístup a orientáciu v základných sociálnych oblastiach ako sú spoločnosť a občianstvo. Úlohou učiteľa je prekonávať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Zámerom učiteľa bude aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania.

Tabuľka pre I. P

Cieľ	Téma	Počet hodín	Kompetencie	Vzdelávací štandard	
				Obsahový štandard/obsah	Výkonový štandard
<p>Utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí Realistické sebazpoznávanie a sebahodnotenie Akceptovanie vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí Vytváranie schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru</p>	Moja rodina	15	kognitívne psychomotorické komunikatívne sociálne interpersonálne	<p>Poslanie a funkcie rodiny Vzťahy v rodine, roly členov rodiny Normy a pravidlá, práva a povinnosti členov rodiny História rodiny, zvyky a tradície Komunikácia v rodine Problémy rodinného života a ich riešenie Zdravý spôsob života Voľný čas v rodine Naši príbuzní, priatelia, susedia Práca s dokumentmi a zákonmi</p>	<p>- vysvetliť poslanie a funkcie rodiny, svoje miesto v rodine - poznať pravidlá v rodine, vedieť ich objasniť na príklade svojej rodiny - vysvetliť práva a povinnosti členov rodiny - uviesť na príkladoch fungovanie vzťahov v širšej rodine - rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby využívania voľného času v rodine</p>
<p>Vytváranie pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy Podpora vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti</p>	Moja škola	15	kognitívne hodnotová orientácia psychomotorické afektívne	<p>Trieda ako sociálna skupina Sebazpoznávanie, sebahodnotenie a hodnotenie Sociálne vzťahy v triede Práva a povinnosti žiakov v triede – triedna samospráva Práva a povinnosti žiakov v škole – školská samospráva Mimovyučovacia a mimoškolská činnosť Naša škola – história a súčasnosť Vzdelávanie ako hodnota Čím by som chcela, chcel byť Školský systém v SR</p>	<p>- pomenovať tri základné roly v triede - rozlíšiť kladné i záporné vlastnosti seba i svojich spolužiakov - aktívne sa podieľať na tvorbe pravidiel v triede a v škole a riadiť sa nimi - zapájať sa do práce v záujmových útvaroch školy a do mimoškolských aktivít - uvedomiť si význam hodnôt, týkajúcich sa</p>

				Školský systém v Európe Život žiaka u nás, v zahraničí,... Škola budúcnosti	rodiny a školy vo svojom živote - získať informácie o šk. systéme v SR a EÚ
Samostatná tvorivá činnosť	Projekty	3	kognitívne psychomotorické interpersonálne	Rodina, vzťahy a roly v rodine Škola – jej úlohy, funkcie a systémy	- využívať prácu s IKT - pracovať v skupinách - vyjadriť svoj názor a argumentovať

Tabuľka pre III.T

Cieľ	Téma	Počet hodín	Kompetencie	Vzdelávací štandard	
				Obsahový štandard/obsah	Výkonový štandard
Utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí Akceptovanie vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí Rešpektovanie a uplatňovanie mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratie zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky	Sociálne vzťahy v spoločnosti	15	kognitívne psychomotorické komunikatívne sociálne interpersonálne	Sociálne vzťahy v spoločnosti: Spoločnosť a jej zloženie Makrosociálne skupiny Sociálne zmeny v spoločnosti, ich príčiny Prírodný pohyb obyvateľstva a migrácia (príčiny, prejavy, dôsledky) Štruktúra obyvateľstva podľa rás, náboženstiev, národov, jazykov Multikulturalizmus Sociálne a politické napätie v spoločnosti a ich riešenie: Príčiny a dôsledky vojen. Diktátorske režimy. Terorizmus, jeho príčiny, dôsledky a vplyv na spoločnosť.	- poznať zloženie spoločnosti - vysvetliť princíp sociálnych zmien a ich podmienenosť - popísať štruktúru obyvateľstva - uvedomovať si rozdiely v spoločnosti a z toho prameniace problémy
Poznávanie života v	Občiansky život	15	kognitívne	Občan a občianstvo: Proces	- vedieť popísať proces

<p>spoločnosti z pohľadu politológie Podpora vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti Podpora aktívneho občianstva a osobnej angažovanosti, uvedomovanie si práv a povinností, rešpektovanie základných princípov demokracie a tolerancie</p>	<p>ako proces formovania demokracie</p>		<p>hodnotová orientácia psychomotorické afektívne</p>	<p>formovania občianskej spoločnosti. Historický pohľad na občiansku spoločnosť, občianstvo. Občan, občianska spoločnosť a štát. Vznik štátu, vzťahy občan a štát, právny štát. Demokracia a jej princípy: Ľudské práva a slobody. Občianske práva a povinnosti. Voľby, volebné právo, volebné princípy. Občianska participácia: Priame aktivity žiakov v triede, škole a obci (triedna a školská samospráva). Tvorba pravidiel (triedny a školský poriadok). Participácia na živote v obci (obecná samospráva, obecné zastupiteľstvo)</p>	<p>formovania občianskej spoločnosti - poznať základné typy občianskych spoločností z pohľadu historického vývoja - vymenovať základné ľudské práva a slobody - vedieť rozlíšiť jednotlivé druhy volieb a volebné systémy - participovať na aktivitách v triede, škole a v obci</p>
<p>Samostatná tvorivá činnosť</p>	<p>Projekty, aktivity v obci</p>	<p>3</p>	<p>kognitívne psychomotorické interpersonálne</p>	<p>Účasť na zasadnutí žiackeho parlamentu, obecného zastupiteľstva</p>	<p>- využívať prácu s IKT - pracovať v skupinách - vyjadriť svoj názor a argumentovať</p>